

Sint-Niklaas, Destelwijk

Nota landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek: Programma van maatregelen.

Rapport Nr. 1470

Titel

Nota landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek Sint-Niklaas, Destelwijk:
Programma van Maatregelen

Auteur(s)

Bénédicte Cleda & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2023-361

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2023J108 (LBO)

2023K290 (PS)

Plaats en datum

Beerse, 12/10/2023

© J. Verrijckt bvba. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

INHOUD

1	Administratieve gegevens	4
2	Gemotiveerd advies	5
2.1	Aanleiding vooronderzoek	5
2.2	Resultaten vervolgonderzoeken	5
2.2.1	Landschappelijk bodemonderzoek	5
2.2.2	Proefsleuvenonderzoek	7
2.3	Impactbepaling van de geplande werken	9
2.4	Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen	11
3	Lijst met figuren	12
4	Bibliografie	12

1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode J. Verrijckt		2023-361
Projectcode Onroerend Erfgoed		2023J08 (LBO); 2023K290 (PS)
Locatie	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Sint-Niklaas
	Straat	Destelwijk
Kadastrale gegevens	Gemeente	Sint-Niklaas
	Afdeling	2
	Sectie	C
	Percelen	637 (partim)
Coördinaten	Noordoost	X: 135681,14 Y: 204823,94
	Noordwest	X: 135564,64 Y: 204830,94
	Zuidoost	X: 135677,64 Y: 204751,44
	Zuidwest	X: 135560,14 Y: 204793,44
Oppervlakte plangebied		Ca. 6799 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 6799 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 – Jeroen Verrijckt 2015/00034 – Bénédicte Cleda

2 GEMOTIVEERD ADVIES

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek met ingreep in de bodem kadert in de uitvoering van het programma van maatregelen zoals opgemaakt in de archeologienota CLAESSENS, S., e.a. met projectcode 2020L3 en ID 22128. Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de geplande verkaveling van het terrein en de aanleg van wegenis aan de Destelwijk in Sint-Niklaas. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2 Resultaten vervolgonderzoeken

2.2.1 | Landschappelijk bodemonderzoek

Uit het bureauonderzoek werd een verwachting opgesteld naar de aanwezigheid van een archeologische site:

"Het projectgebied is landschappelijk te situeren op de flank van een heuvel, nabij de Molenbeek op ca. 1,5 km ten zuidoosten van het historisch centrum van Sint-Niklaas. Volgens de bodemkaart kan binnen het projectgebied een dikke antropogene bovengrond voorkomen die mogelijk een intacte (paleo)bodem heeft afgedekt. Dit zou gunstig zijn voor de bewaartoestand van eventueel aanwezige steentijd artefactensites. Bovendien werden in de omgeving verschillende steentijd artefacten teruggevonden. Hierdoor kan de trefkans voor steentijd (artefacten)sites als hoog worden ingeschat.

De dikke antropogene bovengrond kan mogelijk ook goed bewaarde grondsporensites hebben afgedekt. Aangezien in de omgeving archeologische waarden vanaf de steentijd t.e.m. de nieuwste tijd voorkomen (en voornamelijk uit de steentijd, metaaltijden en Romeinse periode) bestaat ook een verhoogde trefkans voor (pre)historische grondsporensites. Op het historisch kaart- en fotomateriaal is het projectgebied steeds bebost en onbebouwd geweest. Hierdoor kan de verwachting voor archeologische vindplaatsen vanaf de late middeleeuwen worden bijgesteld tot laag."

Hierdoor werd een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd met mogelijke vervolgonderzoeken.

In dit onderzoek werden in de boringen een lemig zandige plaggenbodem en een C-horizont bestaande uit dekzand aangetroffen. Er werden geen restanten van een afgedekte paleobodem aangetroffen. De boringen van het type Aa-op-C getuigen van een sterke antropogene invloed op de natuurlijke/oorspronkelijke bodemopbouw. Ondanks de opgebrachte plaggen werd door het ploegen van het land (en/of andere menselijke ingrepen in de bodem) de natuurlijke/oorspronkelijke horizonten reeds verstoord en volledig opgenomen in de bovenliggende A-horizont.

Gezien het ontbreken van goed bewaarde bodemprofielen binnen het onderzoeksgebied was de kans op het aantreffen van *in situ* bewaarde artefactensites uit de steentijd zeer laag in te schatten. De aanbeveling was dan ook om onmiddellijk over te gaan op een proefsleuvenonderzoek. Gezien de beperkte verstoringsgraad was het namelijk niet uit te sluiten dat er zich nog sporensites bevonden binnen het onderzoeksgebied.

¹ CLAESSENS 2022

Figuur 1: Resultaat landschappelijke bodemonderzoek op de orthofoto (© J. Verrijckt Archeologie & Advies bv)²

² AGIV 2023

2.2.2 Proefsleuvenonderzoek

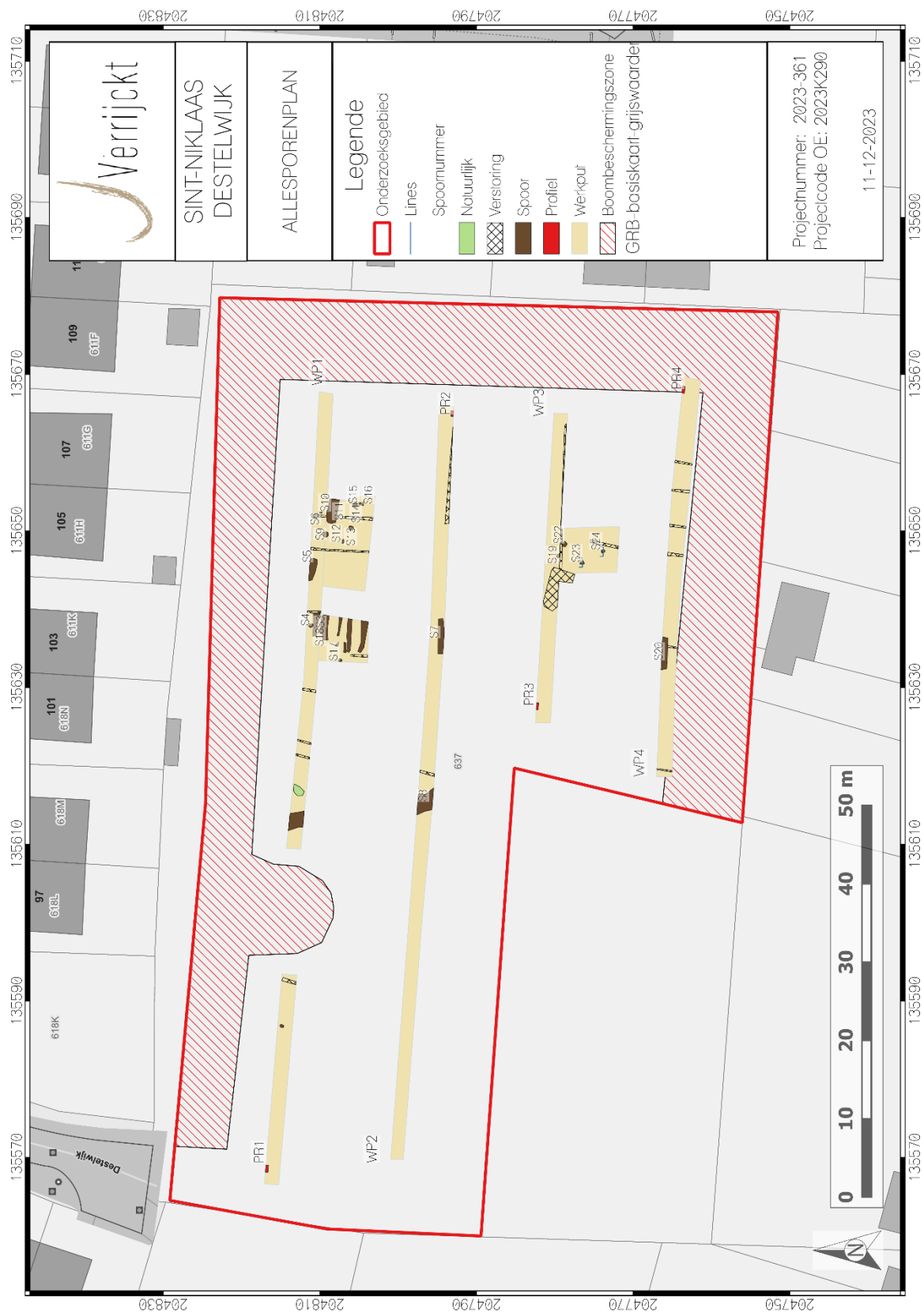
Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd in de vier aangelegde profielen een A-C bodemopbouw aangetroffen. De humeuze A-horizont was afgetopt door de recente ontbossing van het terrein. Ondanks de opgebrachte plaggen werden door het ploegen van het land (en/of andere menselijke ingrepen in de bodem) de natuurlijke/oorspronkelijke horizonten reeds verstoord en volledig opgenomen in de bovenliggende A-horizont. De C-horizont vertoonde sterk gleyige verschijnselen en plaatselijk was er een dunne laag ijzerconcreties aanwezig tussen de A- en de C-horizont.

Het archeologisch vlak varieerde van hoogte tussen 23,75 m en 24,25 m +TAW waarbij het noordelijk gedeelte het laagst ligt en de centrale en zuidelijke gedeeltes het hoogst. Dit volgt het bestaande reliëf. De huidige reliëfverschillen binnen het plangebied zijn mogelijk te wijten aan de recente ontbossing van het terrein. Het vlak werd tussen 30 en 60 cm aangetroffen onder het maaiveld.

Tijdens het vooronderzoek met ingreep in de bodem zijn antropogene sporen aangetroffen die terug te brengen zijn tot perceelsgrenzen en landbewerking van het projectgebied. In totaal werden 29 spoornummers uitgedeeld. De sporen komen voornamelijk voor in de oostelijke zone van het onderzoeksgebied. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen. Gelet op hun donkere vulling, die gelijkaardig is aan de vulling van de A-horizont kunnen deze greppels, kuilen en landbouwsporen vermoedelijk in de post-middeleeuwse tot sub-recente periode geplaatst worden. De landbouwsporen zijn waarschijnlijk sporen van beddenbouw (17de tot 19de eeuw), een systeem van landbouwintensivering dat geassocieerd wordt met plaggengronden. Gezien één van de kuilen een landbouwspoor oversneed, zijn deze kuilen met zekerheid recent.

Het proefsleuvenonderzoek leverde geen archeologische relevante sporen op. Hierdoor is er geen kenniswinst te behalen en is er geen verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

J. Verrijckt archeologie en advies adviseert dan ook een vrijgave van het gehele plangebied.

³ AGIV.2023

2.3 Impactbepaling van de geplande werken

De opdrachtgever plant op een terrein aan de Destelwijk een verkaveling en de aanleg van wegenis:

“Het terrein zal opgedeeld worden in twaalf kavels. Op elke kavel wordt een woning (open of halfopen bebouwing) voorzien. De wegenis zal de nieuwe woonwijk verbinden met de Destelwijk in de noordwestelijke hoek van het projectgebied. Op dit moment zijn er enkel modeldwarsprofielen van de wegenis ter beschikking. De wegenis zal de bodem tot op ca. 55 cm onder het maaiveld verstoren. Lokaal zal de bodem nog dieper verstoord worden voor de aanleg van DWA leidingen. Deze leidingen worden namelijk tussen ca. -1,22 en -1,37 m onder het maaiveld aangelegd. Naast de weg wordt een sloot voorzien met een diepte tussen ca. 0,47 en 0,71 m.”⁴

Vanwege de afwezigheid van een archeologisch waardevolle site, kan echter gesteld worden dat er ook geen waardevol archeologisch erfgoed verloren gaat.

⁴ CLAESSENS 2022

Figuur 3: Inplantingsplan van de toekomstige inplanting op GRB-kaart (© Studiebureau Archeologie bvba)

2.4 Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen

Het proefsleuvenonderzoek te Sint-Niklaas, Destelwijk leverde geen archeologische relevante sporen op. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat er binnen de contouren van het plangebied geen archeologische site aanwezig is. Aangezien er geen archeologische site aanwezig is, is er geen verder archeologisch onderzoek noodzakelijk. Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Er wordt een advies gegeven om de terreinen vrij te geven.

De resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek binnen deze nota bleken voldoende om het ontbreken van potentieel op kennisvermeerderingen bij verder archeologisch onderzoek te staven. Volgens artikel 5.2. van de Code van Goede Praktijk is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. De archeologienota kan, conform de Code van Goede Praktijk, als volledig beschouwd worden.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

3 LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Resultaat landschappelijke bodemonderzoek op de orthofoto (© J. Verrijckt Archeologie & Advies bv).....	6
Figuur 2: Allesporenplan op GRB.....	8
Figuur 3: Inplantingsplan van de toekomstige inplanting op GRB-kaart (© Studiebureau Archeologie bvba)	10

4 BIBLIOGRAFIE

- BORSBOOM, A. & VERHAGEN, P. 2012. *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek Deel: Proefsleuvenonderzoek* (IVO-P). SIKB
- HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., & ERVYNCK, A. 2016. Archeologische vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed 48.
- TOL, A. J., VERHAGEN, P. & VERBRUGGEN, M. 2012. *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek*, KNA-leidraden, Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Gouda.
- VAN GILS, M. & MEYLEMANS, E. 2019. *Prospecteren naar steentijd artefactensites – versie 1*, agentschap Onroerend Erfgoed.
- Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), 2019.